גרף של רעי

א. ביצה לו, ב

ונותנין כלי תחת הדלף בשבת תנא אם נתמלא הכלי שופך ושונה ואינו נמנע בי רחיא דאביי דלוף אתא לקמיה דרבה אמר ליה זיל עייליה לפוריך להתם דלהוי כגרף של רעי ואפקיה יתיב אביי וקא קשיא ליה וכי עושין גרף של רעי לכתחלה אדהכי נפל בי רחיא דאביי אמר תיתי לי דעברי אדמר אמר שמואל גרף של רעי ועביט של מימי רגלים מותר להוציאן לאשפה וכשהוא מחזירו נותן בו מים ומחזירו סבור מינה גרף של רעי אגב מנא אין בפני עצמו לא תא שמע דההוא עכברתא דאשתכח בי אספרמקי דרב אשי אמר להו רב אשי נקטה בצוציתה ואפקוה.

ב. רש"י מסכת ביצה דף לו עמוד ב

בי רחיא דאביי דלוף - הדלף היה נופל על הרחים שלו, והיו עשוין בטיט, ונמוחים מפני הגשמים, ולא היה מספיק לכלים הצריכים לתת תחת הדלף. זיל עייליה לפוריך להתם - לבית שהוא שם, דלהוי כגרף של רעי, שיהו מאוסים הרחים לך להיות לפני מטתך, ואתה מותר לטלטלן ולהוציאן לחוץ, כדאמר לקמן דגרף של רעי מותר להוציאו לאשפה. וכי עושין גרף של רעי לכתחלה - וכי מותר לגרום שיהא הדבר מאוס לו כדי שיוציאנו? תיתי לי דעברי אדמר - תבואני זאת בשכרי שעברתי על דברי רבי... נותן בו מים ומחזירו - דמוקצין מחמת מאוס הן, ואי לאו אגב מיא - לא מצי לטלטלינהו, ולהוציאו הוא דשרו ליה משום כבודו.

ג. שבת קכא, ב

אשכחיה מתני ליה לבריה ועל צואה של קטן מפני קטן אמר ליה אבין שטיא מתני שטותא לבניה והלא היא עצמה מוכנת לכלבים ... ואלא היכי אתנייה אימא על צואה של תרנגולים מפני קטן ותיפוק ליה דהוי גרף של רעי וכי תימא גרף של רעי אגב מנא אין איהו גופיה לא והא ההוא עכבר דאישתכח באיספרמקי דרב אשי ואמר להו נקוטו בצוציתיה ואפקוה באשפה וקטן באשפה מאי בעי ליה בחצר חצר נמי גרף של רעי הוא באשפה שבחצר.

ד. שבת קמג, א

הני גרעינין דתמרי ארמייתא שרו לטלטולינהו הואיל וחזיין אגב אמן ודפרסייתא אסור שמואל מטלטל להו אגב ריפתא שמואל לטעמיה דאמר שמואל עושה אדם כל צרכו בפת רבה מטלטל להו אגב לקנא דמיא רב הונא בריה דרב יהושע עביד להו כגרף של ריעי אמר ליה רב אשי לאמימר וכי עושין גרף של ריעי לכתחילה.

ה. ביצה כא, ב

אמר ריב"ל מזמנין את הנכרי בשבת ואין מזמנין את הנכרי ביו"ט גזרה שמא ירבה בשבילו רב אחא בר יעקב אמר אפילו בשבת נמי לא משום שיורי כוסות אי הכי דידן נמי דידן חזו לתרנגולין דידהו נמי חזו לתרנגולין דידהו איסה"נ נינהו ולטלטלינהו אגב כסא מי לא אמר רבא מטלטלין כנונא אגב קטמיה אע"ג דאיכא עליה שברי עצים התם לאו איסה"נ נינהו הכא איסה"נ נינהו אמר ליה רב אחא מדפתי לרבינא ולהוי כגרף של רעי אמר ליה וכי עושין גרף של רעי לכתחלה.

ו. שו"ע אורח חיים סימן שח סעיף לד

כל דבר מטונף, כגון: רעי וקיא וצואה, בין של אדם בין של תרנגולים וכיוצא בהם, אם היו בחצר שיושבים בה, מותר להוציאם לאשפה או לבית הכסא, ואפי' בלא כלי; ואם היו בחצר שאינו דר שם, אסור להוציאם. ואם ירא מפני התינוק שלא יתלכלך בה, מותר לכפות עליה כלי.

ז. ר"ן על הרי"ף מסכת שבת דף לו עמוד א

והראב"ד ז"ל כתב שמה שהתיר הרב אלפסי ז"ל לכבד הבית בשבת כר"ש לא כל הענינים שוים ואינו מותר אלא בבית שנתכבד מע"ש ולא נפל בו בשבת לא קליפי אגוזים וקליפי רמונים ולא כל דבר שאסור לטלטלו אלא שהוא רוצה לכבדו משום פירורין או משום שער של פולין ושל עדשים או של עצמות שהם ראוין למאכל בהמה ...וראיתי בשם הרשב"א ז"ל דאפילו היכא שיש בו דברים האסורין בטלטול שרי לכבד מידי דהוה אגרף של רעי.

ח. מרדכי מסכת ביצה פרק ביצה רמז תרמב

א"כ נר שהדליקו בה בשבת אסור לטלטלו ויש מתירין משום דהוי כגרף של רעי ואין זה נכון כי כל השוטים יאמרו דאנינו דעתייהו ואינו מותר אלא למי שהוא אסטניס והמחמיר לא הפסיד:

ט. בית יוסף אורח חיים סימן שי

ואני תמה על המתירים וגם על מה שכתב ואין זה נכון יש לתמוה שלא דחה דבריהם אלא במילי דחומרא בעלמא.

י. ב"ח אורח חיים סימן רעט

כתב המרדכי בריש ביצה (סי' תרמב) דיש מתירין להוציא נר שהדליקו בו באותו שבת משום דהוי כגרף של רעי ואין זה נכון כי כל השוטים יאמרו דאנינא דעתייהו ואינו מותר אלא למי שהוא איסטניס והמחמיר יחמיר והמיקל לא הפסיד עכ"ל ובדפוס חסרים שתי תיבות:

ולפע"ד דהעיקר כיש מתירים מהא דאיתא בפרק כל הכלים (דף קכד ע"א) דאקשי אמוראי אליבא דרבה דסבירא ליה לרבי נחמיה אפילו מלאכתו להיתר אסור לטלטל מחמה לצל הני קערות לאחר אכילה היכי מטלטלין להו לסלקן מלפנינו ואמר

ליה רב ספרא מידי דהוה אגרף של רעי ורבה גופיה השיב לאביי על קושיא זו רב ספרא חברין תרגמא מידי דהוי אגרף של רעי, והא ודאי דנר ישן של חרס דהוה ליה מוקצה מחמת מיאוס אליבא דכולי עלמא אלא דרבי שמעון מתירו כשלא הדליקו בו באותו שבת וקיימא לן כוותיה בהא מכל מקום כיון דמאיס הוא דמי לגרף של רעי ומותר לסלקו מלפנינו הרבה יותר מקערות לאחר אכילה, ואפילו אפר שבמחתה של נחושת קא סלקא דעתא דאביי בפרק כירה (דף מז ע"א) דהוי כגרף של רעי ואמר ליה רבא שתי תשובות בדבר חדא גרף של רעי מאיס והא לא מאיס ועוד גרף של רעי מיגלי והאי מיכסי, השתא ודאי נר של חרס כיון דמאיס ודאי ומיגלי פשיטא דהוה ליה כגרף של רעי ושרי לסלקו מלפנינו:

והרב בהגהת שו"ע (ס"ב) הביא דברי המרדכי הללו וז"ל ויש אומרים דמי שהוא איסטניס והנר מאיס עליו מותר להוציא[ו] דהוי לדידיה כגרף של רעי והמחמיר לא הפסיד עכ"ל משמע דאף האיסטניס יש לו להחמיר ושרא ליה מאריה דאין זה לשון לומר המחמיר לא הפסיד הא ודאי דכל מחמיר מפסיד הוא או הפסד ממון או הפסד דמצטער אלא המדפיס השמיט שתי תיבות וצ"ל והמחמיר יחמיר והמיקל לא הפסיד, ובודאי דדעת המרדכי הוא דלכולי עלמא שאינן איסטניס פשיטא דאסור אבל לאיסטניס מותר ומכל מקום אף איסטניס רשאי להחמיר ואינו נחשב להדיוטות, והמיקל לא הפסיד דמדינא מותר הוא, כך היא דעתו לחלוק על יש מתירין, אבל לפע"ד אין הוראה זו נכונה אלא לכולי עלמא מותר להוציאו אפילו אינן איסטניס דפשיטא דהוה להו כגרף של רעי וכיש מתירין וכמו שהוא מבואר בתלמוד ערוך שהבאתי ותו לא מידי:

יא. ט"ז אורח חיים סימן רעט ס"ק ג

ותימא לי דא"כ למה כתב בס"ו דמוקצ' מחמת מיאוס מותר תיפוק ליה דמותר דה"ל כגרף של רעי אלא ודאי אף על פי דמיאוס הוא מכל מקום לא הוה כגרף של רעי.

יב. פרי מגדים משבצות זהב סימן רעט ס"ק ג

ועיין תוספת שבת [ס"ק ה] וחמד משה דבגרף של רעי במקום שיושב שם, ומיאוס באין יושב שם, אפילו הכי שרי לצורך גופו ומקומו.

יג. ערוך השולחן אורח חיים סימן רעט ו-ז

...אבל עיקר העניין תמוה דא"כ בכל מוקצה מחמת מיאוס נימא דהוי כגרף של ריעי ובגמ' יש פלוגתא במוקצה מחמת מיאוס והא על גרף של ריעי לא נחלק אדם מעולם וכי תימא דהפלוגתא היא כשהמוקצה אינה במקום ישיבתו דהא במשנה דמטלטלין נר חדש אבל לא ישן דהאיסור הוא משום מוקצה מחמת מיאוס [כפירש"י מ"ד. ד"ה אבל לא ישן] והנר היא על השלחן וגם לא אשתמטו הש"ס והפוסקים לומר בשום מקום דמיאוס הוה כגרף של ריעי וכן אין לומר דאסטניס שאני דא"כ נתת תורת כל אחד ואחד בידו היום יאמר זה שהוא אסטניס נגד מוקצה זו ומחר יאמר נגד מוקצה אחרת ותתבטל כמה מוקצות וגם למה לא נזכר זה בשום מקום [וזהו כוונת הט"ז בסק"ג ולחנם השיג עליו בת"ש] ובוודאי בכל דבר המאוס לא שייך לומר גרף של ריעי אלא מה שאמרו חכמים דאל"כ אין גבול לדבר כמ"ש ועוד דגרף של ריעי שהתירו חכמים לא חילקו בין אסטניס לאינו אסטניס ועוד דבגמ' [מ"ז.] שרצה אביי לומר דאפר במחתה הוה כגרף של ריעי ופריך ליה רבא גרף של ריעי מאיס והאי לא מאיס ע"ש והנר לא עדיף מאפר ומשם מבואר דגרף של ריעי הוא הדבר המאוס לכל אדם כצואה וכיוצא בה:

...ונ"ל דבאמת הכי פירושו שמדחה דברי היש מתירים מהטעם דכולם יאמרו כן ובאמת אינו מותר אלא למי שהוא אסטניס בטבעו ומי יכול להכריע זה בדבר איסור ולכן יש להחמיר לכולם והמחמיר אף מי שהוא אסטניס לא הפסיד נגד שארי בני אדם דמדינא אסורים [כנלע"ד]:

יד. שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ה סימן כא

ובעניין הגדרת גרף של רעי, לא שייך ליתן שיעור, אלא תלוי לפי האדם. וכן תלוי באם הוא מפוזר, דאז הו"ל מאוס יותר ומותר לטלטלו, משא"כ אם הוא במקום אחד דלא הו"ל כ"כ מאוס, אז אין בו היתר להרבה אינשי. אבל אם הוא איסטניס מותר.

טו. שערי תשובה סימן רעט

לטלטלו - עבה"ט וכת' בבר"י בשם אדמת קודש ח"ב מי שחש בעיניו ויגדל הכאב ואור הנר מזיק לו אעפ"כ אסור לטלטלו ולהעמידו בבית אחר ע"ש.

טז. שש"כ פרק כב הערה קכא

וצ"ע דלמה לא הוה כמו גרף של רעי ושמעתי מהגרש"ז אויערבך זצ"ל דצריך לומר דמיירי כשיכול לצאת לחדר אחר אלא דבמקומו זה נוח לו יותר ולכן חמיר טפי והוסיף הגרש"ז זצ"ל ואמר כי לכאורה נראה כשם שאין סובלים גרף של רעי כל שכן צער הגוף דגרע טפי כשצריך ואינו יכול לישון אך מכמה מקומות משמע דרק מיאוס התירו חכמים ולא אור שמצד עצמו הוא דבר טוב ויפה דאסור אפילו אם מצטער הרבה יותר מקליפין שעל שולחנו וכמו שאין לטלטל מוקצה מחמת הפסד ממון אע"פ שמצטער הרבה ה"נ גם כאן עכ"ד.

יז. תוספות מסכת ביצה דף לו עמוד ב

תיתי לי דעברי אדמר - אף על גב דאמרינן לעיל פ' יום טוב (דף כא: ושם) דאין עושין גרף של רעי לכתחלה ס"ל לרבה דהכא שרי משום פסידא דבי רחיא או משום דלא מקרו לכתחלה כל כך הכא כיון שהיו הגשמים כבר מזלפין בבית אין כל כך לכתחלה כמו מזמנין נכרי.

יח. חידושי הרשב"א מסכת ביצה דף כא עמוד ב

וכי עושין גרף של רעי לכתחלה. פרש"י ז"ל נהי דכי איתי' קמן מסלקין אבל לאתויי קמן או למיזל גביה כי היכי דנמאס עלן ונסלקן מי שרי. ואיכא למידק דהא אמרינן לקמן באידך פירקא דאביי אתא לקמיה דרבה א"ל זיל אמטי פורייך להתם כי היכי דלהוי גרף של רעי ואפיק יתיב אביי וקא קשיא ליה וכי עושין גרף של רעי לכתחלה אדהכי והכי נפל רחיא אמר תיתי לי על דעברי אדמר אלמא שרי למיזל גבי' כי היכי דנהוי גרף של רעי, וי"ל דשאני התם דאיכא פסידא והא דאמרינן נמי רב הונא בריה דרב יהושע עביד להו גרף של רעי פי' לגרעינין כשהיו לפניו היו נמאסים בעיניו וזורקן כדאיתא בפרק נוטל (קמ"ג א'), התם נמי כיון שלא היה יכול לסלקן מאתמול אין זה [כעושה] גרף של רעי לכתחלה.

יט. תפארת שמואל מסכת ביצה פרק ה סימן א

דאביי אמר תיתי לי דעברי וכו'. משמע מכאן שלא יחמיר אדם על דברי רבו וכן במרובה וכן גבי יהודה בן קיסמא שאמר מי הוא זה שמראה גדולה לפנינו וכו':

כ. שו"ע אורח חיים סימן שח סעיף לו

אין עושים גרף של רעי לכתחלה, דהיינו להביא דבר שעתיד לימאס כדי להוציאו לכשימאס; ואם עבר ועשאו, מותר להוציאו.

כא. ט"ז אורח חיים סימן שח ס"ק כא

אין עושין גרף כו'. - פי' כההיא דפ"ב די"ט שאסור להזמין עכו"ם בשבת משום שיורי כוסות של יין שאסורים בהנאה ולא יוכל לטלטל אותו מן השלחן ואע"ג דמותר להוציא דבר המאוס מ"מ לא יעשה לכתחל' דבר שיהי' בודאי אח"כ מיאוס ול' כדי להוציאן פירושו שסומך ע"ז שלבסוף יוציאנו:

כב. מגן אברהם סימן שח ס"ק סב

כדי להוציאו - הל' אינו מדוקדק דאפי' לא עשה כדי להוציאו אסור דהא אמרי' בגמר' אין מזמנין העכו"ם בשבת משום שיורי כוסות של יי"נ דהוי כגרף של רעי עב"י וה"ה לכל כיוצא בזה מיהו בהא לא קי"ל הכי ומותר לזמן העכו"ם בשבת:

כג. שפת אמת מסכת ביצה דף כא עמוד ב

ואין הלכה כראב"י כדמסיק הגמ' אח"כ, מיהו לא ידענא אי משום דאין חוששין על טלטול השיורי כוסות כיון דבידו שלא לטלטלם או דס"ל דכיון דאח"כ מותר לטלטלן משום דהוי כגרף של רעי ולהכי כיון דרוצה להזמין העכו"ם ואינו מכוין לעשות גרף של רעי אין לאסור דבאמת תמוה לשון הגמ' אין עושין גרף למה נקרא זה עשיית גרף כיון דרוצה להזמינו ולהאכילו וממילא נעשה ואטו נימא באמת דמי שרוצה לפנות בביתו בגרף יהא אסור ע"י שיכול לעשות צרכיו בחוץ וגם מצינו כה"ג דמותר לעשות אפי' לכתחילה כהך דלקמן (ל"ו ב) בי ריחיא דאביי דרבה התיר לכתחילה לעשות גרף כו' אך התוס' שם והרשב"א כאן בחי' מחלקין קצת ביניהם ע"ש גם י"ל דהטעם דלא ס"ל כראב"י בדין הטלטול משום דאפי' איסור הנאה מותרין לטלטל אגב הכלי וכן נראה דעת הפוס' כיון שהשמיטו הדין דכלי שיש עלי' איסור הנאה עם דבר של היתר יהא אסור לטלטלו וצ"ע לדינא

כד. משנה ברורה סימן שח ס"ק קלט

כדי להוציאו - בגמרא משמע דאפילו אם לא עשה כדי להוציאו אלא דבר העשוי לבסוף להוציאו ג"כ אסור שאף שהתירו להוציא הדבר המאוס מ"מ לעשות לכתחלה דבר שיהיה בודאי אח"כ מאוס לפניו ויוציאנו אסור והא דנקט השו"ע כדי להוציאו משום סיפא נקט דבדיעבד אין לאסור אף שהכניסו באופן זה:

כה. תהלה לדוד שח סק"מ

כתב המח' סל"ו אין עושין גרף לכתחילה דהיינו להביא דבר שעתיד למאוס כדי להוציאו לכשימאס ע"כ. וכתב הט"ז ס"ק כא ולשון כדי להוציאו פי' שסומך על זה שלבסוף יוציאנו ע"כ. וכוונתו דאף שאין עיקר העשייה בשביל שיוציאנו אם רק סומך ע"ז שלבסוף יוציאנו אסור. וזה נראה ג"כ כוונת המ"א ס"ק סב שכתב דאפילו לא עשה כדי להוציאו אסור והיינו שסומך ע"ז שיוציאנו, אבל אם אין דעתו כלל להוציאו גם לדעת המ"א מותר... ובאין דעתו להוציאו כיון שבהיתר עשאו פשיטא שמותר אח"כ להוציאו וכ"כ הרב ז"ל ס"ס ע"ה,

כו. שולחן ערוך הרב או"ח סימן שח סעיף עה

ואם אין בדעתו בתחלה שיוציאנו אח"כ מותר לעשות כן אף לכתחלה ואח"כ אם נמלך להוציאו הרי זה מותר:

כז. ביאור הלכה סימן שח לו ד"ה כדי להוציאו

ומ"ש דבר שיהיה בודאי אח"כ מאוס כן נראה פשוט דאם הוא ספק שיהיה מאוס אין לאסור אפילו להמ"א וכ"ש להט"ז ודלא כמ"ש בספר לבו"ש:

כח. שו"ע אורח חיים סימן שלח סעיף ח

מותר ליתן כלי תחת הדלף בשבת, ואם נתמלא שופכו ומחזירו למקומו; והוא שיהא הדלף ראוי לרחיצה, אבל אם אינו ראוי, אסור, משום שאין עושין גרף של רעי לכתחלה.

כט. מגן אברהם סימן שלח ס"ק יב

שאין עושין - פי' עיקר הטעם דאין מבטלין כלי מהיכנו אך אי הוי שרי לעשות גרף לכתחלה הוי שרי ליתן כלי תחתיו דהרי מותר אחר כך לשפכו אלא מפני שאין עושין גרף אם כן

כשנותן הכלי לא יעשה כדי להיות גרף ולהוציאו אלא שיעמוד לשם והוי מבטל כלי מהיכנו (ישי"ש):

ל. ערוך השולחן או"ח סימן שח סעיף ס

ופשוט הוא שאם יכול לעשות ע"י אינו יהודי יעשה על ידו וכן מוטב ע"י קטן מע"י גדול.

לא. שו"ת אגרות משה או"ח ח"ה סימן כא אות ט

והנה הגם שצודק הערוך השולחן (סימן ש"ח סעיף ס') שאם יכול למנוע מעצמו טילטול גרף של רעי, ע"י שישיג נכרי לזה, שנכון כך לעשות. מ"מ אין לבקש מקטן לעשות כך, שיש לחוש שהקטן יטעה ויחשוב שמותר לו לטלטל מוקצה. ודלא כערוך השולחן שאינו מחלק בין נכרי לקטן.

לב. פני יהושע מסכת ביצה דף ב עמוד א

ונראה לענ"ד ליישב שיטת רש"י דאדרבא דיוקא דידיה מסיפא מדקתני בסיפא מפני שהם מאכל בהמה מכלל דברישא לא חזי לבהמה מש"ה פליגי ב"ש וב"ה ובסיפא לא פליגי דאי לא תימא הכי ליערבינהו וליתנינהו ולפרש מפני שהם מאכל בהמה וליפלוג ב"ה נמי בתרווייהו אלא על כרחך כדפרישית דברישא לא חזי לבהמה ואפ"ה אתי שפיר מ"ד מגביהין מעל השלחן דכיון שאין רוצה לטלטלם אלא להעבירם מעל השלחן שרי דהוי כגרף של רעי, וגדולה מזו מצינן בפרק כל הכלים [שבת קכ"ד ע"א] דהני קערות לאחר שאכלו מהם מטלטלין להו לרב נחמן משום דהוי"ל כגרף של רעי כ"ש עצמות וקליפין דמאיסי טפי. אלא דלפי"ז קשה אמאי קאמר ר"נ אנו אין לנו אלא ב"ש כרבי יהודה וב"ה כר"ש ואי הוי טעמא משום גרף של רעי אפילו לר"י שרי מ"מ מצינן למימר דשאני הכא דכיון דאפשר למיטרח בהתירא לסלק הטבלא ולנערה מש"ה אסור לטלטלם בעינם למאן דמחמיר במוקצה דהיינו רבי יהודה אבל ב"ה כר"ש דמיקל במוקצה מש"ה מתיר לטלטלם בעינם.

לג. שער הציון סימן שכה סק"א

ואין לאסור מפני שיטלטל הישראל הכוס שיש בו פרורי פת ששרה אינו יהודי ביין דנאסר בשתייתו, דלא נעשה בסיס, דהפרורין בטלי להכוס [תוספות, והביאו המגן אברהם בסימן שכ"ג, ואף לפי המסקנא שם דאיסורי הנאה חמירי, אפשר דר' יהושע בן לוי לא סבירא לה כן]

לד. חזו"א או"ח סי' מח סס"ק ט

דהא מסקינן הכא דאה"נ חמירי ואינן ע"ג הכוס, ואע"ג דאנן קיי"ל דמזמנין עכו"ם בשבת, י"ל דס"ל דלא חשיב עשיית גרף לכתחלה, ועי' תו' שבת קמ"ב א' ד"ה ונשדינהו...

לה. שיטה מקובצת מסכת ביצה דף כא עמוד ב

וכי עושין גרף של רעי לכתחלה. פירוש שלא לצורך. אבל לצורך כגון זריקת קליפין ועצמות לפנינו בשעה שאנו אוכלין מותר ואפילו לכתחלה.

לו. מגיד משנה הלכות שבת פרק כו הלכה טז

ומ"ש ושאינן ראויין אוכל את האוכל וזורקן לאחריו מבואר סוף פרק נוטל (דף קמ"ג) רב ששת זריק להו בלישניה רב פפא זרק להו אחורי המטה אמרו עליו על זכריה בן אבקולוס שהיה מחזיר פניו לאחורי המטה וזורקו. פירוש וטעם לאחוריו כדי שלא יעשו כגרף של רעי לפי שאין עושין גרף של רעי לכתחלה וכן נראה שם.

לז. שבות יצחק מוקצה עמוד קטו

ושמעתי מהגריי"ש אלישיב שליט"א דאף להרמב"ם והגר"ז שהעתיק דבריו כל זה הוא דוקא אם במקום שזורק הקליפין לאחוריו לא יהיה להם שם גרף כגון מי שאין מאוס עליו אלא קליפות לפניו ולא על הקרקע לאחוריו או שיושב ליד חלון הפונה לחצר אך אם גם על הקרקע אחוריו ימאסו עליו וכמו שרגיל אצלינו אז רשאי להשליך הקליפות גם לפניו דמה לי גרף לאחוריו מה לי גרף לפניו ע"כ.